

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z historii „Poznać przeszłość” zakres podstawowy w klasie 4.

1. Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności podlegające ocenianiu bieżącemu:

- a) wypowiedzi ustne (materiał bieżący z trzech ostatnich lekcji),
- b) sprawdziany,
- c) praca indywidualna i grupowa,
- d) kartkówki (z trzech ostatnich lekcji lub trzech wybranych tematów z rozdziału),
- e) karty pracy,
- f) zadania dodatkowe (referat, prezentacja multimedialna, plakat, itd.),
- g) aktywność na lekcji (praca na lekcji, gra dydaktyczna, krzyżówka itd.),
- h) działania pozalekcyjne (np.: udział w olimpiadach, konkursach),
- i) projekt edukacyjny (wg uznania nauczyciela).

Wymagania na oceny śródroczne i roczne obejmują wymagania z działów od I do III włącznie.

Uwzględnia zapisy uszczuplonej podstawy programowej z 2024 r.

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca [1] - Uczeń:	Ocena dostateczna [1+2] - Uczeń:	Ocena dobra [1+2+3] - Uczeń:	Ocena bardzo dobra [1+2+3+4] - Uczeń:	Ocena celująca [1+2+3+4+5] - Uczeń:
Rozdział I Świat po II wojnie światowej						
1. Żelazna kurtyna	<ul style="list-style-type: none"> • Bilans strat wojennych • Konferencja w Poczdamie, podział Europy na dwa bloki oraz nowy porządek na świecie • Proces norymberski, denazyfikacja i rozliczenie z nazizmem w Niemczech i Austrii • Plan Marshalla • Działalność komunistów w powojennej Europie 	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: supermocarstwo, denazyfikacja, proces norymberski, doktryna Trumana, plan Marshalla, blok wschodni, blok zachodni, żelazna kurtyna, zimna wojna, blokada Berlina Zachodniego, most powietrzny, NRD, RFN, NATO, Układ Warszawski</p> <p>– omawia działalność postaci: Harry’ego Trumana, George’a Marshalla</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 17 VII–2 VIII 1945 r. – konferencja w Poczdamie, 1946 r. – początek zimnej wojny,</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: supermocarstwo, denazyfikacja, proces norymberski, doktryna Trumana, plan Marshalla, blok wschodni, blok zachodni, żelazna kurtyna, zimna wojna, blokada Berlina Zachodniego, most powietrzny, NRD, RFN, NATO, Układ Warszawski</p> <p>– omawia działalność postaci: Harry’ego Trumana, George’a Marshalla</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 17 VII–2 VIII 1945 r. – konferencja w Poczdamie,</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: supermocarstwo, denazyfikacja, proces norymberski, doktryna Trumana, plan Marshalla, blok wschodni, blok zachodni, żelazna kurtyna, zimna wojna, blokada Berlina Zachodniego, most powietrzny, NRD, RFN, NATO, Układ Warszawski</p> <p>– omawia działalność postaci: Harry’ego Trumana, George’a Marshalla</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 17 VII–2 VIII 1945 r. – konferencja w Poczdamie, 1946 r. – początek zimnej wojny, 1947 r. – ogłoszenie doktryny Trumana,</p>	<p>– stosuje pojęcia: układ dwubiegunowy, taktyka salami, Kominform, Bizonia, Trizonia</p> <p>– omawia działalność postaci: Konrada Adenauera, Nikity Chruszczowa</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1945–1949 – wojna domowa w Grecji, styczeń 1947 r. – powstanie Bizonii, kwiecień 1949 r. – powstanie Trizonii,</p>	<p>– przedstawia przebieg i wynik wojny domowej w Grecji</p> <p>– charakteryzuje cechy stalinizmu w państwach Europy Środkowo-Wschodniej</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Podzielone Niemcy i blokada Berlina • Żelazna kurtyna i powojenny podział polityczny świata • Stalinizm w bloku wschodnim • Powstanie w NRD w 1953 r. • Powstanie Układu Warszawskiego 		<p>1947 r. – ogłoszenie doktryny Trumana, VII 1947 r. – ogłoszenie planu Marshalla, IV 1949 r. – powstanie NATO, V 1955 r. – powstanie Układu Warszawskiego – przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności, zniszczeń materialnych oraz strat w dziedzinie kultury – wymienia najważniejsze postanowienia konferencji w Poczdamie – charakteryzuje przyczyny wzrostu znaczenia ZSRS oraz USA – omawia politykę mocarstw wobec okupowanych Niemiec – wyjaśnia genezę powstania dwóch państw niemieckich – omawia genezę powstania NATO oraz Układu Warszawskiego</p>	<p>1946 r. – początek zimnej wojny, 1947 r. – ogłoszenie doktryny Trumana, VII 1947 r. – ogłoszenie planu Marshalla, IV 1949 r. – powstanie NATO, V 1955 – powstanie Układu Warszawskiego – przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności, zniszczeń materialnych oraz strat w dziedzinie kultury – wymienia najważniejsze postanowienia konferencji w Poczdamie – charakteryzuje przyczyny wzrostu znaczenia ZSRS oraz USA – omawia politykę mocarstw wobec okupowanych Niemiec – wyjaśnia genezę powstania dwóch państw niemieckich – omawia genezę powstania NATO oraz Układu Warszawskiego</p>	<p>VII 1947 r. – ogłoszenie planu Marshalla, IV 1949 r. – powstanie NATO, V 1955 r. – powstanie Układu Warszawskiego – przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności, zniszczeń materialnych oraz strat w dziedzinie kultury – wymienia najważniejsze postanowienia konferencji w Poczdamie – charakteryzuje przyczyny wzrostu znaczenia ZSRS oraz USA – omawia politykę mocarstw wobec okupowanych Niemiec – wyjaśnia genezę powstania dwóch państw niemieckich – omawia genezę powstania NATO oraz Układu Warszawskiego</p>	<p>IX 1947 r. – powstanie Kominformu – przedstawia przejawy wzrostu znaczenia komunizmu w Europie – podaje przyczyny powstania berlińskiego z 1953 r. – opisuje znaczenie doktryny Trumana oraz planu Marshalla dla procesu integracji europejskiej – opisuje genezę oraz cele ONZ</p>	
--	--	--	---	--	--	--

<p>2. Azja w czasach dekolonizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Walka o niepodległość Indii i Pakistanu • Powstanie ChRL • Chiny w okresie rządów Mao Zedonga (rewolucja kulturalna, Wielki Skok) • Wojna w Korei • Dekolonizacja Indochin i Indonezji • Zbrodnie Czerwonych Khmerów • Kult jednostki w krajach bloku wschodniego 	<p>– stosuje pojęcia: taktyka biernego oporu, Wielki Skok, rewolucja kulturalna</p> <p>– omawia działalność postaci: Mahatmy Gandhiego, Mao Zedonga</p> <p>– wskazuje na mapie: Indie, Pakistan, Chiny</p> <p>– przedstawia postulaty, przebieg i skutek Wielkiego Skoku i rewolucji kulturalnej w Chinach</p>	<p>– stosuje pojęcie: czerwona książeczka</p> <p>– omawia działalność postaci: Ho Chi Minha, Czang Kaj-szeka</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1947 – ogłoszenie niepodległości Indii i Pakistanu, 1 października 1949 r. – proklamacja ChRL</p> <p>– wskazuje na mapie: Tajwan, Japonię, Koreę Północną i Południową, Wietnam</p> <p>– opisuje przemiany w Chinach w latach 40. XX w.</p> <p>– przedstawia postulaty, przebieg i skutek Wielkiego Skoku i rewolucji kulturalnej w Chinach</p> <p>– wymienia komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu</p>	<p>– stosuje pojęcia: Kuomintang, Czerwona Gwardia, hunwejbini</p> <p>– omawia działalność postaci: Douglasa MacArthura, Kim Ir Sena</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1958 r. – początek polityki Wielkiego Skoku w Chinach 1966 r. – rewolucja kulturalna w Chinach</p> <p>– opisuje proces dekolonizacji Azji oraz ocenia jego następstwa</p> <p>– opisuje przebieg walki o niepodległość Indii</p> <p>– charakteryzuje komunistyczne reżimy w Chinach, Korei Północnej, Wietnamie i Kambodży, uwzględniając szczególnie stosunek władzy do jednostki</p>	<p>– stosuje pojęcia: Kuomintang, Czerwona Gwardia, hunwejbini, Czerwoni Khmerzy</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: lipiec 1953 r. – porozumienie w Panmundżonie – zawieszenie broni w Korei, maj 1954 r. – klęska Francuzów w wojnie o niepodległość Wietnamu, 1955–1975 – wojna w Wietnamie</p> <p>– omawia działalność postaci: Denga Xiaopinga</p> <p>– wskazuje na mapie: Laos, Kambodzę, Kaszmir</p> <p>– opisuje proces dekolonizacji Azji oraz ocenia jego następstwa</p> <p>– podaje przykłady państw Dalekiego Wschodu</p>	<p>– przedstawia przykłady konfliktów postkolonialnych w Azji</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: sierpień 1945 r. – powstanie Indonezji, 1971 r. – powstanie Bangladeszu, 1975–1979 – zbrodnicze rządy Czerwonych Khmerów w Kambodży</p>
--	---	--	--	--	---	---

					współpracujących z USA	
3. Bliski Wschód i Afryka po II wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie Izraela i konflikt palestyński • Kryzys sueski • Rewolucja islamska w Iranie • Przebieg i problemy dekolonizacji w Afryce • Konflikty postkolonialne w Afryce 	<p>– stosuje pojęcia: Bliski Wschód, apartheid, państwa Trzeciego Świata</p> <p>– wskazuje na mapie: Izrael, Iran, Irak, Kanał Sueski</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 14 maja 1948 r. – ogłoszenie niepodległości Izraela, 1960 r. – Rok Afryki</p> <p>– charakteryzuje konflikt izraelsko-palestyński, dostrzegając rolę światowych mocarstw w konflikcie na Bliskim Wschodzie</p>	<p>– stosuje pojęcia: syjonizm, kryzys sueski, Rok Afryki</p> <p>– omawia działalność postaci: Dawida Ben Guriona, Jasera Arafata, Saddama Husajna, Nelsona Mandeli</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1973 r. – początek kryzysu paliwowego</p> <p>– wskazuje na mapie: Egipt, Jerozolimę</p> <p>– omawia przyczyny i skutki dekolonizacji Afryki</p>	<p>– stosuje pojęcia: wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, bantustan, kibuc, ajatollah</p> <p>– omawia działalność postaci: Gamala Abdela Nasera</p> <p>– wskazuje na mapie: półwysep Synaj, Tel Awiw</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1967 r. – wojna sześciodniowa, 1994 r. – zakończenie apartheidu w RPA</p> <p>– opisuje znaczenie rewolucji islamskiej w Iranie</p>	<p>– stosuje pojęcia: wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, kibuc</p> <p>– omawia działalność postaci: ajatollaha Ruhollaha Chomejniego</p> <p>– wskazuje na mapie: Zachodni Brzeg Jordanu, wzgórze Golan, Kuwejt, Biafrę, Katangę</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1956 r. – kryzys sueski, 1962 r. – referendum i ogłoszenie niepodległości przez Algierię, 1973 r. – wojna Jom Kippur</p>	<p>– stosuje pojęcia i skróty: harkisi, OJA, Ruch Państw Niezaangażowanych</p> <p>– omawia działalność postaci: Frederika de Klerka, Patrice'a Lumumby</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1917 r. – deklaracja Balfoura, 1948 r. – wprowadzenie apartheidu w RPA, 1967 r. – początek wojny w Biafrze, 1972 r. – zamach w Monachium</p>

<p>4. Konflikty okresu zimnej wojny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie węgierskie 1956 r. • Rewolucja kubańska i kryzys kubański • Wojna w Wietnamie • Rywalizacja w kosmosie • Praska Wiosna w 1968 r. i interwencja wojsk Układu Warszawskiego • Budowa muru berlińskiego 	<p>– stosuje pojęcia: kryzys kubański, Praska Wiosna, mur berliński – omawia działalność postaci: Fidela Castro, Leonida Breżniewa – podaje przykłady dziedzin i miejsc rywalizacji pomiędzy ZSRS a USA – wymienia wydarzenia związane z datami: 1956 r. – antykomunistyczne powstanie na Węgrzech, 1969 r. – lądowanie Amerykanów na Księżycu</p>	<p>– stosuje pojęcia: doktryna Breżniewa, gorąca linia – omawia działalność postaci: Johna Kennedy’ego – wymienia wydarzenia związane z datami: 1962 r. – kryzys kubański, 1968 r. – Praska Wiosna w Czechosłowacji – opisuje przyczyny i przebieg kryzysu kubańskiego – przedstawia przyczyny i przebieg Praskiej Wiosny – podaje przykłady dziedzin i miejsc rywalizacji pomiędzy ZSRS a USA – opisuje przyczyny, przebieg i skutki Praskiej Wiosny – omawia przebieg rywalizacji amerykańsko-sowieckiej w dziedzinie podboju kosmosu</p>	<p>stosuje pojęcie: „socjalizm z ludzką twarzą” – wymienia wydarzenie związane z datą: 1959 r. – przejście władzy przez Castro – podaje przyczyny wystąpienia na Węgrzech w 1956 r. – omawia działalność postaci: Alexandra Dubčeka, Ryszarda Siwca – charakteryzuje przyczyny i przebieg wojny w Wietnamie</p>	<p>– stosuje pojęcia: „socjalizm z ludzką twarzą”, operacja „Dunaj”, Vietcong – omawia działalność postaci: Janosa Kadara, Augusta Pinocheta, Gustáva Husáka, Ernesta Che Guevary – opisuje przebieg i skutki wydarzeń na Węgrzech w 1956 r. – charakteryzuje przyczyny i przebieg wojny w Wietnamie – wymienia wydarzenia związane z datami: 1961 r. – lot Gagarina w kosmos, 1961 r. – budowa muru berlińskiego</p>	<p>– omawia działalność postaci: Daniela Ortegi, Salvadora Allende, Józsefa Mindszentyego, Pála Malétera – omawia okoliczności przejścia władzy przez Pinocheta – wymienia wydarzenie związane z datą: 1975 r. – zajęcie całego Wietnamu przez komunistów</p>
<p>5. Powojenne przemiany na Zachodzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Geneza integracji europejskiej • Wspólnota Węgla i Stali • Powstanie EWG, Euratomu i EFTA 	<p>– stosuje pojęcia: traktaty rzymskie, rewolucja seksualna, feminizm, segregacja rasowa</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: EWG, feminizm, dzieci kwiaty, ruch hipisowski, pacyfizm</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: EFTA, festiwal Woodstock – omawia działalność postaci: Jana XXIII, Pawła VI, Betty Friedan</p>	<p>– stosuje pojęcia: Euratom, egzystencjalizm, teatr absurdu, festiwal Woodstock, Czarne Pantery</p>	<p>– ocenia znaczenie reform soboru watykańskiego II – ocenia znaczenie zamachu na</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Demokratyzacja na Zachodzie w okresie powojennym • Kultura okresu powojennego • Sobór watykański II i reforma Kościoła po 1962 r. • Kultura w latach 1945–1968 • Rewolucja obyczajowa lat 60. • Ukształtowanie nowego modelu społeczeństwa na Zachodzie (państwo dobrobytu) • Subkultury i ruchy kontestatorskie na Zachodzie 	<p>– omawia działalność postaci: Martina Luthera Kinga</p> <p>– omawia przyczyny i początki procesu integracji europejskiej</p> <p>– prezentuje poglądy ruchu feministycznego w drugiej połowie XX w.</p>	<p>– omawia działalność postaci: Johna Kennedy’ego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 15 maja 1957 r. – podpisanie traktatów rzymskich, 1962–1965 – sobór watykański II</p> <p>– omawia przyczyny i początki procesu integracji europejskiej</p> <p>– przedstawia główne przyczyny pojawienia się nowych tendencji w kulturze w latach 60. XX w.</p> <p>– opisuje walkę o równouprawnienie ludności czarnoskórej w USA</p>	<p>– wymienia wydarzenia związane z datą: 1951 – powstanie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali</p> <p>– podaje przykłady dotyczące kultury lat 60.: działalności Elvisa Presleya, Marilyn Monroe, Brigitte Bardot, Jamesa Deana, Marlona Brando</p> <p>– podaje główne założenia przyjęte na soborze watykańskim II</p>	<p>– omawia działalność postaci: Malcolma X, Rosy Parks</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1960 r. – powstanie OECD, 1963 r. – marsz na Waszyngton, maj 1968 r. – rozruchy na amerykańskich i zachodnioeuropejskich uniwersytetach</p> <p>– wyjaśnia genezę terroru środowisk skrajnie lewicowych</p>	<p>prezydenta USA Johna Kennedy’ego</p> <p>– określa znaczenie festiwalu w Woodstock</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1949 r. – powstanie Rady Europy, sierpień 1969 r. – festiwal w Woodstock, 1974 r. – powstanie Rady Europejskiej</p>
--	---	---	---	--	--	--

Rozdział II
Polska i Polacy po II wojnie światowej

<p>1. Początki władzy komunistów w Polsce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rząd lubelski i Manifest PKWN • Straty wojenne. Polski i bilans ofiar • Zmiany granic Polski, przyczyny i ocena • Przesiedlenia ludności – kierunki, przebieg i skutki • Akcja „Wisła” • Reforma rolna i próby zdobycia popularności społecznej przez komunistów • Etapy przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (prześladowanie opozycji, referendum ludowe, 	<p>– stosuje pojęcia i skróty: Manifest PKWN, PKWN, PSL, Ziemie Odzyskane, akcja „Wisła”</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1944 r., marzec–lipiec 1947 r. – akcja „Wisła”</p> <p>– wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej</p> <p>– opisuje metody walki komunistów z opozycją</p> <p>– charakteryzuje założenia planu trzyletniego</p>	<p>– stosuje pojęcia: referendum ludowe, nacjonalizacja przemysłu, PGR</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 30 czerwca 1946 r. – sfałszowane referendum ludowe, 19 stycznia 1947 r. – sfałszowane wybory do sejmu</p> <p>– omawia działalność postaci: Stanisława Mikołajczyka</p> <p>– przedstawia bilans polskich strat wojennych</p> <p>– wskazuje na mapie: Ziemie Odzyskane, Kresy Wschodnie</p> <p>– charakteryzuje założenia planu sześcioletniego</p> <p>– opisuje przyczyny i przebieg kolektywizacji rolnictwa w Polsce</p>	<p>– stosuje pojęcia i skróty: TRJN, linia Curzona, gospodarka planowa, „wyścig pracy”</p> <p>– omawia działalność postaci: Hilarego Minca, Bolesława Bieruta</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 6 września 1944 r. – dekret o reformie rolnej, czerwiec 1945 r. – powstanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej</p> <p>– wskazuje na mapie linię Curzona</p> <p>– charakteryzuje znaczenie referendum ludowego</p> <p>– wymienia przykłady wyborów sfałszowanych przez komunistów (referendum ludowe, wybory 1947 r.)</p> <p>– wskazuje kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich</p>	<p>– stosuje pojęcia i skróty: obława augustowska, WiN, Blok Demokratyczny, bitwa o handel</p> <p>– omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, Karola Świerczewskiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 31 grudnia 1944 r. – powstanie Rządu Tymczasowego, 1946–1947 – nacjonalizacja przemysłu i handlu, 1947–1949 – plan trzyletni</p> <p>– ocenia okres odbudowy, charakteryzuje projekty reformy rolnej oraz</p>	<p>– stosuje pojęcia: Testament Polski Walczącej, odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne, CUP, repatriacja dóbr kultury</p> <p>– omawia działalność postaci: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Antoniego Hedy, Wincentego Pstrowskiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 5 lipca 1945 r. – uznanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej przez Zachód 1947–1949 – plan trzyletni, 1951 r. – korekta granicy polsko-sowieckiej</p>
---	---	--	--	--	---	--

	<p>sfalszowane wybory)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nacjonalizacja przemysłu i kolektywizacja rolnictwa • Bitwa o handel 			– przedstawia przebieg i okoliczności pogromu kieleckiego	nacjonalizacji przemysłu i handlu – wymienia przykłady gospodarczej zależności Polski od ZSRS	– ocenia skutki powojennych przesiedleń ludności – dokonuje oceny skutków powojennej zmiany granic Polski
2. Stalinizm w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • Procesy polityczne i prześladowania przeciwników komunizmu • Antykomunistyczny ruch oporu na ziemiach polskich – żołnierze niezłomni • Zwalczanie legalnej opozycji przez komunistów • Sowietyzacja władz polskich i armii • Prześladowania Kościoła w stalinowskiej Polsce • Stalinizm w życiu codziennym, kulturze i nauce 	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: PZPR, PRL, stalinizm, żołnierze wyklęci (niezłomni)</p> <p>– omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, kard. Stefana Wyszyńskiego, Danuty Siedzikówny (ps. Inka), Witolda Pileckiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 19 stycznia 1945 r. – rozwiązanie Armii Krajowej, grudzień 1948 r. – powstanie PZPR</p> <p>– omawia działalność żołnierzy niezłomnych, podaje ich nazwiska</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: Pałac Kultury i Nauki, demokracja ludowa, WiN</p> <p>– omawia działalność postaci: Leopolda Okulickiego</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: czerwiec 1945 r. – proces szesnastu w Moskwie</p> <p>– przedstawia etapy likwidacji struktur Polskiego Państwa Podziemnego przez komunistów i metody do tego zastosowane</p> <p>– opisuje formy i skutki prześladowania Kościoła katolickiego w okresie stalinizmu</p> <p>– opisuje metody sowietyzacji młodego pokolenia Polaków</p>	<p>– stosuje pojęcia: organizacja „Nie”, socrealizm</p> <p>– omawia działalność postaci: Józefa Cyrankiewicza, Kazimierza Pużaka, Jakuba Bermiana, Augusta Emila Fieldorfa (ps. Nil)</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: lipiec 1945 r. – obława augustowska</p> <p>– wymienia przykłady socrealizmu w Polsce</p> <p>– przedstawia przypadki mordów sądowych w okresie stalinizmu na przykładzie sprawy gen. Emila Fieldorfa i rotm. Witolda Pileckiego</p>	<p>– stosuje pojęcia i skróty: nomenklatura, ZMP, ZSL, SD, ruch księży patriotów, Stowarzyszenie PAX</p> <p>– omawia działalność postaci: Czesława Kaczmarka, Jana Padewskiego, Łukasza Cieplickiego, Jana Rodowicza (ps. Anoda)</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1952 r. – uchwalenie Konstytucji PRL, 1953–1956 – internowanie</p>	<p>– stosuje pojęcia i skróty: nomenklatura, Służba Polsce, ZWM</p> <p>– omawia działalność postaci: Iwona Sierowa, Jana Padewskiego, Bolesława Piaseckiego, Antoniego Hedy</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: luty 1953 r. – stracenie gen. E. Fieldorfa, 1952–1955 – budowa Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie</p> <p>– prezentuje współpracującą z Sowietami część przedwojennych</p>

			podjęmowane przez władze komunistyczne		prymasa S. Wyszyńskiego – przedstawia proces sowyetyzacji kraju na płaszczyźnie ustrojowej, gospodarczo-społecznej i kulturowej – omawia zmiany ustrojowe wprowadzane na mocy Konstytucji PRL z 1952 r. – przedstawia wybrane miejsca pamięci ofiar reżimu komunistycznego (łączka)	środowisk politycznych – charakteryzuje socrealizm jako nurt w kulturze polskiej ściśle związany ze stalinizmem
3. Odwilż polityczna 1956 roku	<ul style="list-style-type: none"> • Koniec stalinizmu w Polsce • Rywalizacja frakcji wewnątrz PZPR • Wydarzenia poznańskiego Czerwca • Październik 1956 r. i rola Władysława Gomułki 	– stosuje pojęcia: poznański Czerwiec, polski Październik – omawia działalność postaci: Władysława Gomułki – wymienia wydarzenia związane z datami: 5 marca 1953 r. – śmierć Stalina, 28–30 czerwca 1956 r. – poznański Czerwiec – protest robotników	– stosuje pojęcia: odwilż, destalinizacja – omawia działalność postaci: Józefa Cyrankiewicza, Nikity Chruszczowa – wymienia wydarzenia związane z datami: 21–24 października 1956 r. – dojście do władzy Władysława Gomułki,	– stosuje pojęcie: aparat bezpieczeństwa – omawia działalność postaci: Konstantego Rokossowskiego – wymienia wydarzenia związane z datą: październik 1957 r. – koniec „odwilży”, w tym zamknięcie pisma „Po Prostu” – opisuje znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r. z	– stosuje pojęcia: puławianie, natolińczycy, „Po Prostu” – omawia działalność postaci Józefa Światły – wymienia wydarzenia związane z datami: 24–25 lutego 1956 r. – wygłoszenie	– stosuje pojęcia i skróty: Klub Krzywego Koła, ZOMO – omawia działalność postaci: Romana Strzałkowskiego, Edwarda Ochaba – wymienia wydarzenia związane z datą: 1955 r. – opublikowanie <i>Złęgo</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • Odwilż 1956 r. i jej zakończenie 	<p>– wyjaśnia przyczyny, przebieg i następstwa poznańskiego Czerwca 1956 r.</p> <p>– wymienia wydarzenia symbolizujące zakończenie procesu odwilży w Polsce</p>	<p>24 października 1956 r. – wiec niepodległościowy na Placu Defilad</p> <p>– prezentuje okoliczności powrotu Gomułki do władzy po śmierci Stalina</p>	<p>uwzględnieniem złożonej sytuacji międzynarodowej</p> <p>– podaje przykłady skutków odwilży w Polsce</p>	<p>tajnego referatu przez Chruszczowa, 15–19 listopada 1956 r. – negocjacje polsko-sowieckie podczas wizyty Gomułki w Moskwie</p> <p>– prezentuje poglądy natolińczyków oraz puławian</p> <p>– porównuje przebieg i skutki polskiego Czerwca i Października 1956 r. z powstaniem węgierskim z 1956 r.</p>	<p>L. Tyrmanda i <i>Poematu dla dorosłych</i> A. Ważyka</p> <p>– wyjaśnia, jakie było znaczenie VIII Plenum KC PZPR z 1956 r.</p> <p>– przedstawia zagrożenia dla polskich przemian w 1956 r. i czynniki wpływające na ostateczny wynik konfliktu</p> <p>– ocenia postawy Cyrankiewicza i Gomułki wobec wydarzeń poznańskich na podstawie tekstów źródłowych</p>
4. Mała stabilizacja za Gomułki	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany społeczne w okresie małej stabilizacji • Obchody Millennium Państwa Polskiego i Tysiąclecia Chrztu Polski – konfrontacja 	<p>– stosuje pojęcia: mała stabilizacja, antysemityzm, Grudzień '70</p> <p>– omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, Adama Michnika</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami:</p>	<p>– stosuje pojęcia: paryska „Kultura”, obchody Millennium Chrztu Polski, „czarny czwartek”</p> <p>– omawia działalność postaci: Jacka Kuronia</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 1966 r. – obchody Tysiąclecia Chrztu Polski</p>	<p>– stosuje pojęcie: opozycja wewnątrzpartyjna</p> <p>– omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, Jacka Kuronia, Adama Michnika, Edwarda Gierka</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: styczeń 1968 r. – zdjęcie ze sceny teatralnej <i>Dziadów</i> Mickiewicza</p>	<p>– stosuje pojęcia: polska szkoła filmowa, „komandosi”, list biskupów polskich do niemieckich, List 34, Marzec '68</p> <p>– omawia działalność postaci: Jana Józefa Lipskiego, Karola Modzelewskiego,</p>	<p>– stosuje pojęcia: plan Rapackiego, „Znak”</p> <p>– omawia działalność postaci: Antoniego Słonimskiego, Jerzego Giedroycia, Kazimierza Dejmka</p> <p>– omawia wydarzenie związane z datą: czerwiec 1966 r. – aresztowanie obrazu</p>

	<p>komunistów i Kościoła</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wystąpienia studenckie 1968 r., represje i rządowa kampania antysemita • Wystąpienia robotnicze z grudnia 1970 r. i ich brutalne stłumienie • Kultura polska lat 60. stabilizacji • Polska kultura na emigracji 	<p>8 marca 1968 r. – wiec studencki na Uniwersytecie Warszawskim, 14 grudnia 1970 r. – początek protestów grudniowych na Wybrzeżu</p> <p>– przedstawia okoliczności i bezpośrednie przyczyny wydarzeń Marca '68</p> <p>– wyjaśnia genezę Grudnia '70 oraz opisuje przebieg tych wydarzeń</p>	<p>– omawia sytuację gospodarczą z lat 1956–1970</p> <p>– przedstawia przebieg obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego i tysięcznej rocznicy chrztu Polski</p>	<p>– określa stosunek władz PRL do inteligencji i młodzieży studenckiej</p> <p>– ocenia rolę Kościoła katolickiego w kształtowaniu oporu wobec władz PRL</p>	<p>Zbigniewa Cybulskiego, Andrzeja Wajdy</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: marzec 1964 r. – ogłoszenie Listu 34, listopad 1965 r. – wysłanie listu do biskupów niemieckich przez polski Episkopat</p> <p>– opisuje pierwsze reakcje i działania tworzącej się opozycji</p> <p>– charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim po umocnieniu się władzy Gomułki</p> <p>– przedstawia postawę polskiego Episkopatu w stosunku do Kościoła w Niemczech na podstawie listu biskupów z 1965 r.</p>	<p>Matki Boskiej Częstochowskiej przez komunistów</p> <p>– opisuje pierwsze reakcje i działania tworzącej się opozycji</p> <p>– ocenia postawy władz PRL i ZSRS w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.</p> <p>– przedstawia postawę polskiego Episkopatu w stosunku do Kościoła w Niemczech na podstawie listu biskupów z 1965 r.</p> <p>– wskazuje i ocenia przykłady wykorzystania przez władze PRL w czasach Gomułki nastrojów nacjonalistycznych i antysemita</p>
--	---	--	---	--	--	---

<p>5. Polska czasów Gierka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Okoliczności dojścia do władzy Edwarda Gierka • Plan inwestycyjno-modernizacyjny dla Polski sfinansowany z zachodnich kredytów • Poprawa warunków życia ludności i wzrost konsumpcji • Początki kryzysu gospodarczego • Wystąpienia robotnicze w 1976 r. (Radom) • Wpływ zadłużenia zagranicznego i porozumień międzynarodowych na ograniczenie represji politycznych w Polsce 	<p>– stosuje pojęcia i skróty: KOR, WZW</p> <p>– omawia działalność postaci: Edwarda Gierka, Jana Pawła II</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 16 października 1978 r. – wybór Karola Wojtyły na papieża</p> <p>– wyjaśnia skutki przemian gospodarczych w czasach rządów Gierka</p> <p>– opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r.</p>	<p>– stosuje pojęcia: „maluch”, propaganda sukcesu</p> <p>– omawia działalność postaci: Leonida Breżniewa, Anny Walentynowicz</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 25 czerwca 1976 r. – początek strajków w Płocku, Ursusie i Radomiu</p> <p>– wyjaśnia genezę przemian gospodarczych w czasach rządów Gierka</p> <p>– tłumaczy, jakie były przyczyny powstania opozycji antykomunistycznej w latach 70. XX w.</p>	<p>– stosuje pojęcia: drugi obieg, konklawe</p> <p>– omawia działalność postaci: Stanisława Pyjasa, Andrzeja Gwiazdy</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: czerwiec 1979 r. – pielgrzymka Jana Pawła II do ojczyzny</p> <p>– prezentuje okoliczności objęcia i umocnienia władzy przez Gierka</p> <p>– omawia rolę pierwszej pielgrzymki papieża Jana Pawła II do ojczyzny w procesie osłabiania wpływów komunistycznych w Polsce</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: ROPCiO, „Pewex”, bloki z wielkiej płyty</p> <p>– omawia działalność postaci: Jacka Kuronia, Leszka Moczulskiego, Jana Józefa Lipskiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z latami: 1978 r. – powstanie WZZ</p> <p>– omawia oraz wskazuje na mapie najważniejsze inwestycje gospodarcze z lat 1970–1980</p> <p>– przytacza przykłady działań opozycyjnych w latach 70. XX w.</p> <p>– przedstawia prześladowania opozycji na przykładzie sprawy Stanisława Pyjasa</p> <p>– ocenia, jaki wpływ na sytuację komunistycznych</p>	<p>– stosuje pojęcia: Uniwersytet Latający, Kluby Inteligencji Katolickiej, „Pewex”</p> <p>– omawia działalność postaci: Kazimierza Świtonia, Jana Lityńskiego, Zbigniewa Romaszewskiego, Aleksandra Halla, Bogdana Borusewicza, Kazimierza Wyszkwoskiego</p> <p>– wymienia wydarzenie: maj 1977 r. – śmierć Stanisława Pyjasa</p> <p>– porównuje podobieństwa i różnice polityki władz PRL w stosunku do Kościoła za rządów Gomułki i Gierka</p> <p>– przedstawia prześladowania opozycji na przykładzie sprawy Stanisława Pyjasa</p> <p>– wymienia osiągnięcia polskich sportowców w</p>
--------------------------------	---	--	---	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> Narodziny opozycji demokratycznej (KOR, ROPCiO, KPN, RMP) i niezależnych związków zawodowych (WZZ) Wybór Jana Pawła II i jego pierwsza pielgrzymka do Polski 				władz w Polsce miał wybór Karola Wojtyły na papieża	okresie rządów Gierka
6. Narodziny „Solidarności”	<ul style="list-style-type: none"> Przyczyny strajku w Stoczni Gdańskiej Wybuch i rozprzestrzenienie się strajków w sierpniu 1980 r. Powstanie „Solidarności”, jej program polityczny i społeczny oraz porozumienia sierpniowe Odsunięcie od władzy Gierka 	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: porozumienia sierpniowe, NSZZ „Solidarność”</p> <p>– omawia działalność postaci: Lecha Wałęsy</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 14 sierpnia 1980 r. – wybuch strajku w Stoczni Gdańskiej</p> <p>– prezentuje postulaty strajkujących w 1981 r. z uwzględnieniem 21 postulatów</p> <p>– przedstawia przebieg procesu powstawania NSZZ „Solidarność”</p>	<p>– stosuje pojęcie: 21 postulatów</p> <p>– omawia działalność postaci: Czesława Miłosza</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 31 sierpnia 1980 r. – podpisanie porozumień sierpniowych</p> <p>– przedstawia przyczyny niezadowolenia społecznego w 1980 r.</p>	<p>– stosuje pojęcie: strajk solidarnościowy</p> <p>– omawia działalność postaci: Wojciecha Jaruzelskiego</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał fenomen popularności „Solidarności”</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: karnawał „Solidarności”, MKS</p> <p>– omawia działalność postaci: Stanisława Kani, Ryszarda Kuklińskiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 17 września 1980 r., rejestracja sądowa NSZZ „Solidarność”, październik 1980 r.</p> <p>– przyznanie</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: NZS, Komisja Ekspertów</p> <p>– omawia działalność postaci: Wojciecha Jagielskiego, Czesława Kiszczaka, Bronisława Geremka, Lecha Kaczyńskiego</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: wrzesień 1980 r. – utrata władzy przez E. Gierka</p> <p>– opisuje wpływ sytuacji międzynarodowej na</p>

	<p>i polityka władz wobec opozycji</p> <ul style="list-style-type: none"> Sytuacja międzynarodowa Polski w okresie „Solidarności” Wystąpienia z lat 1956, 1970, 1976, 1980 r. w pamięci społecznej (Symbole epoki) 				<p>Literackiej Nagrody Nobla C. Miłoszowi – przedstawia rolę płk. Ryszarda Kuklińskiego w kształtowaniu polityki Zachodu wobec Polski w latach 1980–1981</p>	<p>działalność „Solidarności” w Polsce w latach 1980–1981 – prezentuje stosunek rządów krajów zachodnich do „Solidarności” – przedstawia ewolucję postawy władz komunistycznych do opozycji solidarnościowej w latach 1980–1981</p>
7. Stan wojenny	<ul style="list-style-type: none"> Objęcie władzy przez W. Jaruzelskiego i droga do konfrontacji (wydarzenia bydgoskie) Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce Likwidacja opozycji politycznej (aresztowania, internowanie, morderstwa) 	<p>– stosuje pojęcia: stan wojenny, internowanie – omawia działalność postaci: Wojciecha Jaruzelskiego – wymienia wydarzenie związane z datą: 13 grudnia 1981 r. – wprowadzenie stanu wojennego – przedstawia okoliczności i przebieg wprowadzenia stanu wojennego</p>	<p>– stosuje pojęcia: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, pacyfikacja kopalni „Wujek” – omawia działalność postaci: Jerzego Popiełuszki – wymienia wydarzenie związane z datą: 16 grudnia 1981 r. – masakra w kopalni „Wujek” – charakteryzuje społeczne i polityczne skutki stanu wojennego</p>	<p>– wyjaśnia skrót: OPZZ – omawia działalność postaci: Tadeusza Mazowieckiego – wymienia wydarzenie związane z datą: marzec 1983 r. – przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie – ocenia znaczenie przyznania Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie</p>	<p>– stosuje pojęcia: wydarzenia bydgoskie, ustawa Wilczka – omawia działalność postaci: Czesława Kiszcza, Mieczysława Rakowskiego – wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1983 r. – zniesienie stanu wojennego, październik 1984 r. – zamordowanie</p>	<p>– stosuje pojęcie: Pomarańczowa Alternatywa – omawia działalność postaci: Zbigniewa Messnera, Kornela Morawieckiego, Władysława Frasyniuka – wymienia wydarzenia związane z datami: czerwiec 1982 r. – powstanie „Solidarności Walczącej”,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Podziemie polityczne w okresie stanu wojennego i prześladowania działaczy opozycyjnych (zamordowanie ks. J. Popiełuszki, G. Przemyska) • Zawieszenie i zniesienie stanu wojennego oraz częściowa odwilż polityczna • Pogłębianie się kryzysu gospodarczego i wzrost niezadowolenia społecznego • Próby koncesjonowanych reform gospodarczych (plany Z. Messnera i M. Wilczka) 		<p>– przedstawia sytuację gospodarczą PRL w latach 80.</p>		<p>księdza J. Popiełuszki – opisuje przebieg wydarzeń polityczno-społecznych w Polsce w latach 1981–1989 na tle sytuacji międzynarodowej – omawia plany reform gospodarczych podejmowanych przez władze komunistyczne</p>	<p>1987 r. – próba reform gospodarczych Z. Messnera, listopad 1988 r. – ogłoszenie upadłości Stoczni Gdańskiej przez komunistów – omawia rosnące różnice w stanowiskach działaczy „Solidarności” wobec władz komunistycznych i planu porozumień politycznych w kraju w latach 1988–1989</p>
--	--	--	--	--	---	---

Rozdział III
Polska i świat na przelocie stuleci

1. Kryzys bloku komunistycznego	<ul style="list-style-type: none"> • Rządy L. Breżniewa i postępująca stagnacja w ZSRS • Polityka państw Zachodu wobec ZSRS (ofensywa R. Reagana) • Wojna w Afganistanie • Kryzys władzy w ZSRS i rządy M. Gorbaczowa (<i>głasnost</i> i <i>pieriestrojka</i>) • Katastrofa czarnobylska i jej wpływ na postrzeganie ZSRS przez międzynarodową opinię publiczną 	<p>– stosuje pojęcia: <i>pieriestrojka</i>, katastrofa czarnobylska</p> <p>– omawia działalność postaci: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 26 kwietnia 1986 r. – katastrofa w elektrowni atomowej w Czarnobylu</p> <p>– przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80.</p>	<p>– stosuje pojęcie: program „gwiazdnych wojen”</p> <p>– omawia działalność postaci: Leonida Breżniewa</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: marzec 1985 r. – objęcie władzy w ZSRS przez Gorbaczowa</p> <p>– opowiada o reformach wewnętrznych ZSRS wprowadzonych przez Gorbaczowa (<i>głasnost</i> i <i>pieriestrojka</i>)</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>głasnost</i>, rakiety balistyczne</p> <p>– wyjaśnia rolę konfliktu afgańskiego i katastrofy czarnobylskiej w procesie słabnięcia ZSRS</p>	<p>– stosuje pojęcia: mudżahedini, talibowie</p> <p>– omawia działalność postaci: Jimmiego Cartera, Margaret Thatcher</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: grudzień 1979 r. – wkroczenie wojsk sowieckich do Afganistanu</p> <p>– przedstawia rolę polityki zbrojeń USA i projektu „wojen gwiazdnych” dla załamania potencjału zbrojeniowego ZSRS</p> <p>– przedstawia krótko- i długofalowe skutki katastrofy elektrowni jądrowej w Czarnobylu</p>	<p>– stosuje pojęcia: układy Salt 1 i Salt 2, <i>uskorienije</i></p> <p>– omawia działalność postaci: Helmuta Kohla</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 1981 r. – początek prezydentury R. Reagana</p> <p>– omawia międzynarodowe skutki kryzysu władzy w ZSRS</p>
---------------------------------	--	---	---	--	--	--

<p>2. Okrągły Stół i wybory czerwcowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Obrady Okrągłego Stołu – zasady i okoliczności porozumienia • Wybory czerwcowe 1989 r. – ich zasady i wynik • <i>Wasz prezydent – nasz premier</i> – prezydentura W. Jaruzelskiego • Podział obozu solidarnościowego i spór wokół porozumienia z władzami komunistycznymi • Rozwiązanie PZPR • Likwidacja PRL – ustanowienie III Rzeczypospolitej • Rozpad obozu postsolidarnościowego, przemiana formacji postkomunistycznych • Reorganizacja sceny politycznej: transformacja 	<p>– stosuje pojęcia: Okrągły Stół, wybory czerwcowe</p> <p>– omawia działalność postaci: Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 4 czerwca 1989 r. – wybory czerwcowe</p> <p>– podaje główne założenia porozumień Okrągłego Stołu</p> <p>– prezentuje zasady i najważniejsze skutki wyborów z 4 czerwca 1989 r.</p>	<p>– stosuje pojęcia: sejm kontraktowy, dekomunizacja</p> <p>– omawia działalność postaci: Aleksandra Kwaśniewskiego</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 5 kwietnia 1989 r. – zawarcie porozumienia przy Okrągłym Stole</p> <p>– charakteryzuje zmiany ustrojowe wprowadzone w grudniu 1989 r.</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: SLD, lustracja</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: 12 września 1989 r. – objęcie stanowiska premiera przez T. Mazowieckiego</p> <p>– ocenia znaczenie objęcia stanowiska premiera przez Tadeusza Mazowieckiego</p> <p>– przedstawia scenę polityczną III RP</p>	<p>– stosuje pojęcie: „wojna na górze”</p> <p>– omawia działalność postaci: Mieczysława Rakowskiego, Jarosława Kaczyńskiego</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: grudzień 1989 r. – formalny koniec PRL, wrzesień 1993 r. – klęska wyborcza obozu postsolidarnościowego</p> <p>– przedstawia podział obozu solidarnościowego i różne oceny przemian z 1989 r.</p> <p>– umiejscawia w czasie: reformy L. Balcerowicza, wprowadzenie denominacji</p>	<p>– stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: UD, KLD, ZChN, Porozumienie Centrum (PC)</p> <p>– omawia działalność postaci: Floriana Siwickiego, Ryszarda Kaczorowskiego, Zbigniewa Bujaka</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: lipiec 1989 r. – wybór W. Jaruzelskiego na prezydenta, styczeń 1990 r. – rozwiązanie PZPR, grudzień 1990 r. – powrót insygniów władzy II RP do kraju</p> <p>– zna okoliczności objęcia stanowiska prezydenta przez W. Jaruzelskiego</p>
---	--	---	--	---	---	--

	<p>lewicy postkomunistycznej i ruchu ludowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przebieg i znaczenie rozmów przy Okrągłym Stole („Symbole epoki”) 					
3. Transformacja gospodarcza i społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • Plan Balcerowicza i jego skutki • Gospodarka wolnorynkowa i wzrost bezrobocia • Pozytywne i negatywne skutki transformacji • Uchwalenie Konstytucji RP w 1997 r. • reforma samorządowa (dwa etapy) i administracyjna • Prywatyzacja i reprivatyzacja 	<p>– stosuje pojęcie: gospodarka wolnorynkowa</p> <p>– omawia działalność postaci: Leszka Balcerowicza</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: styczeń 1990 r. – wejście w życie gospodarczego planu Balcerowicza</p> <p>– omawia znaczenie prywatyzacji i skutki reform społeczno-gospodarczych</p>	<p>– stosuje pojęcia: hiperinflacja, reformy Balcerowicza</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datami: 2 kwietnia 1997 r. – przyjęcie konstytucji III RP, styczeń 1999 r. – nowy podział administracyjny Polski</p> <p>– przedstawia założenia planu Balcerowicza</p>	<p>– stosuje pojęcie: bezrobocie strukturalne</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: styczeń 1999 r. – nowy podział administracyjny Polski</p> <p>– wymienia pozytywne i negatywne skutki transformacji społeczno-gospodarczej</p>	<p>– stosuje pojęcia: gospodarka wielosektorowa, biedaszyby, denominacja</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: styczeń 1995 r. – denominacja złotego</p> <p>– wyjaśnia związek reform gospodarczych z aferami gospodarczymi w latach 90. w Polsce</p> <p>– wyjaśnia znaczenie przywrócenia samorządów lokalnych</p> <p>– przedstawia reformę</p>	<p>– stosuje pojęcia: popiwek, pułapka zadłużeniowa</p> <p>– wymienia wydarzenie związane z datą: marzec 1990 r. – organizacja samorządu lokalnego</p> <p>– wyjaśnia związek reform gospodarczych z aferami gospodarczymi w latach 90. w Polsce</p> <p>– charakteryzuje zjawisko hiperinflacji i metody walki z nią</p> <p>– wyjaśnia znaczenie przywrócenia samorządów lokalnych</p>

					administracyjną Polski w 1999 r.	
4. Jesień Narodów	<ul style="list-style-type: none"> • Przemiany polityczne na Węgrzech • Upadek muru berlińskiego i zjednoczenie Niemiec • Rewolucja w Rumunii i koniec reżimu N. Ceaușescu • Aksamitna rewolucja i przemiany w pozostałych europejskich krajach bloku komunistycznego • „Aksamitny rozwód” – podział Czechosłowacji na Czechy i Słowację 	<p>– stosuje pojęcia: Jesień Narodów, aksamitna rewolucja, „aksamitny rozwód”, upadek muru berlińskiego</p> <p>– omawia działalność postaci: Václava Havla, Ericha Honeckera, Nicolae Ceaușescu</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 25 grudnia 1989 r. – rozstrzelanie N. Ceaușescu, 9 listopada 1989 r. – upadek muru berlińskiego, 3 października 1990 r. – zjednoczenie Niemiec</p> <p>– wskazuje kraje, które w wyniku przemian 1989 r. zjednoczyły się, i te, który uległy rozpadowi</p> <p>– omawia przyczyny upadku komunizmu w Europie w latach 1989–1991</p> <p>– charakteryzuje najważniejsze wydarzenia procesu jednoczenia Niemiec</p>	<p>– stosuje pojęcia: Jesień Narodów, aksamitna rewolucja, „aksamitny rozwód”, upadek muru berlińskiego</p> <p>– omawia działalność postaci: Václava Havla, Ericha Honeckera, Nicolae Ceaușescu</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 25 grudnia 1989 r. – rozstrzelanie N. Ceaușescu, 9 listopada 1989 r. – upadek muru berlińskiego, 3 października 1990 r. – zjednoczenie Niemiec</p> <p>– wskazuje kraje, które w wyniku przemian 1989 r. zjednoczyły się, i te, który uległy rozpadowi</p> <p>– omawia przyczyny upadku komunizmu w Europie w latach 1989–1991</p> <p>– charakteryzuje najważniejsze wydarzenia</p>	<p>– stosuje pojęcia: Jesień Narodów, aksamitna rewolucja, „aksamitny rozwód”, upadek muru berlińskiego</p> <p>– omawia działalność postaci: Václava Havla, Ericha Honeckera, Nicolae Ceaușescu</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 25 grudnia 1989 r. – rozstrzelanie N. Ceaușescu, 9 listopada 1989 r. – upadek muru berlińskiego, 3 października 1990 r. – zjednoczenie Niemiec</p> <p>– wskazuje kraje, które w wyniku przemian 1989 r. zjednoczyły się, i te, który uległy rozpadowi</p> <p>– omawia przyczyny upadku komunizmu w Europie w latach 1989–1991</p> <p>– charakteryzuje najważniejsze wydarzenia procesu jednoczenia Niemiec</p>	<p>– stosuje pojęcia: Węgierskie Forum Demokratyczne, Trójkątny Stół, Securitate</p> <p>– omawia działalność postaci: Janosa Kadara, Gustava Husaka, Jana Palacha</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1 stycznia 1993 r. – rozpad Czechosłowacji, maj 1988 r. – koniec rządów J. Kadara na Węgrzech, 29 grudnia 1989 r. – Václav Havel prezydentem Czechosłowacji</p> <p>– porównuje burzliwy przebieg upadku reżimu komunistycznego w Rumunii i Albanii z</p>	<p>– stosuje pojęcia: Węgierskie Forum Demokratyczne, Trójkątny Stół, Securitate</p> <p>– omawia działalność postaci: Janosa Kadara, Gustava Husaka, Jana Palacha</p> <p>– wymienia wydarzenia związane z datami: 1 stycznia 1993 r. – rozpad Czechosłowacji maj 1988 r. – koniec rządów J. Kadara na Węgrzech, 29 grudnia 1989 r. – Václav Havel prezydentem Czechosłowacji</p> <p>– porównuje burzliwy przebieg upadku reżimu komunistycznego w Rumunii i Albanii z pokojowymi</p>

			procesu jednoczenia Niemiec		pokojuowymi przemianami w Czechosłowacji i na Węgrzech – opisuje okoliczności i skutki rozpadu Czechosłowacji – ocenia wpływ przemian politycznych w Polsce na proces rozpadu komunizmu w Europie	przemianami w Czechosłowacji i na Węgrzech – opisuje okoliczności i skutki rozpadu Czechosłowacji – ocenia wpływ przemian politycznych w Polsce na proces rozpadu komunizmu w Europie
5. Europa Wschodnia po upadku komunizmu	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpad ZSRS – etapy burzliwe (Litwa, pucz Janajewa) i pokojowe (rozwiązanie ZSRS) • Sytuacja po rozpadzie ZSRS w dawnych republikach sowieckich (Białoruś, Ukraina, republiki azjatyckie) • Konflikty w dawnym ZSRS: o Naddniestrze, o 	– stosuje pojęcie: wojny czeczeńskie – omawia działalność postaci: Borysa Jelcyna – wymienia wydarzenia związane z datami: 8 grudnia 1991 r. – rozpad ZSRS, 1994–2002 – dwie wojny czeczeńskie – wskazuje na mapie: Jugosławię, Serbię, Chorwację, – charakteryzuje proces rozpadu ZSRS i określa jego następstwa – opisuje konflikty na terenie byłej Jugosławii i podaje ich wyniki	– stosuje pojęcie: Euromajdan – omawia działalność postaci: Alaksandra Łukaszenki – wymienia wydarzenia związane z datami: lipiec 1995 r. – zbrodnia w Srebrenicy, listopad 2013 r. – początek Euromajdanu w Kijowie – wskazuje na mapie: Czeczenię, Mołdawię – przedstawia przebieg wojen czeczeńskich i ich wynik oraz skutki – opisuje skutki konfliktów zbrojnych podczas rozpadu państw na	– stosuje pojęcie i wyjaśnia skróty: WNP, Euromajdan, wojny czeczeńskie – omawia działalność postaci: Dżohara Dudajewa – wymienia wydarzenia związane z datami: 26 grudnia 1991 r. – utworzenie WNP, 2008 – wojna gruzińsko-rosyjska – wskazuje na mapie: Bośnię i Hercegowinę, Kosowo – omawia zmiany polityczne na terenie Ukrainy i kształtowanie się silnej, niezależnej od Rosji państwowości ukraińskiej	– stosuje pojęcie: pomarańczowa rewolucja – omawia działalność postaci: Achmada i Ramzana Kadyrowów, Slobodana Miloševicia, Wiktora Juszczenki – wymienia wydarzenia związane z datami: 11 marca 1990 r. – ogłoszenie niepodległości przez Litwę, sierpień 1991 r. – pucz Janajewa,	– stosuje pojęcie: pucz Janajewa – omawia działalność postaci: Giennadija Janajewa, Stanisława Szuszkiewicza, Leonida Kuczmy – wymienia wydarzenia związane z datami: 1988–1994 – pierwszy konflikt o Górski Karabach, 2004 – pomarańczowa rewolucja w Ukrainie – wskazuje na mapie: Naddniestrze, Osetię

	<p>Górski Karabach i wojny w Czeczenii, pomarańczowa rewolucja i Euromajdan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozpad Jugostawii i wojna na Bałkanach • Masakra w Srebrenicy 		<p>przykładzie zbrodni w Srebrenicy</p>		<p>21 listopada 1995 r. – porozumienie z Dayton – wskazuje na mapie: Górski Karabach, – prezentuje zróżnicowane losy państw postsowieckich i próby stworzenia rosyjskiej strefy wpływów – charakteryzuje postanowienia umowy z Dayton i układu paryskiego z 1995 r. – przedstawia przyczyny i skutki terroryzmu Czeczenów</p>	<p>– prezentuje zróżnicowane losy państw postsowieckich i próby stworzenia rosyjskiej strefy wpływów – charakteryzuje postanowienia umowy z Dayton i układu paryskiego z 1995 r. – przedstawia przebieg konfliktu azersko-ormiańskiego o Górski Karabach – opisuje losy sowieckiego arsenału nuklearnego po 1991 r.</p>
6. Integracja europejska	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie Unii Europejskiej • Instytucje Unii Europejskiej • Powstanie strefy Schengen • Wprowadzenie euro 	<p>– stosuje pojęcia: Unia Europejska, Parlament Europejski – wymienia wydarzenie związane z datą: 1 listopada 1993 r. – powstanie Unii Europejskiej – wskazuje na mapie państwa należące do</p>	<p>– stosuje pojęcie: strefa Schengen – wymienia wydarzenie związane z datą: 1 stycznia 2002 r. – wprowadzenie euro – przedstawia etapy integrowania się wspólnoty europejskiej po 1989 r.</p>	<p>– stosuje pojęcia: Komisja Europejska, Unia Europejska, Parlament Europejski, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) – wymienia wydarzenia związane z datami: 7 lutego 1992 r. – podpisanie traktatu w Maastricht,</p>	<p>– stosuje pojęcia: unia polityczna, unia gospodarcza, Rada Europejska – wymienia wydarzenia związane z datami: 14 czerwca 1985 r. – zawarcie traktatu z Schengen,</p>	<p>– stosuje pojęcia: unia policyjno-sądownicza, kryteria kopenhaskie – przedstawia znaczenie stopniowego wprowadzania wspólnej waluty „euro”</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Rozszerzanie UE o kraje Europy Środkowej, w tym Polskę 	<p>różnych wspólnot europejskich</p> <p>– omawia symbole UE</p>	<p>– wymienia podstawowe instytucje Unii Europejskiej</p>	<p>26 marca 1995 r. – rozpoczęcie działania strefy Schengen</p> <p>– omawia proces stopniowego rozszerzania UE</p>	<p>31 stycznia 2020 r. – wystąpienie Wielkiej Brytanii z UE</p> <p>– wskazuje na mapie państwa Unii Europejskiej, które dołączyły do niej po 2000 r.</p> <p>– omawia zadania podstawowych instytucji Unii Europejskiej</p> <p>– charakteryzuje znaczenie układu z Schengen</p>	<p>– ocenia przyczyny i znaczenie brexitu</p>
7. Polska w NATO i UE	<ul style="list-style-type: none"> Wycofanie wojsk sowieckich z Polski Starania Polski o przystąpienie do NATO Akces Polski do NATO i jej znaczenie w strukturach paktu Etapy stowarzyszenia z UE i ostateczne przyjęcie do wspólnoty 	<p>– stosuje pojęcie: Grupa Wyszehradzka</p> <p>– omawia działalność postaci: Jerzego Buzka, Aleksandra Kwaśniewskiego</p> <p>– wyjaśnia wydarzenie związane z datą: 1 maja 2004 r. – przystąpienie Polski do Unii Europejskiej</p> <p>– umieszcza w czasie proces integracji Polski z UE</p> <p>– wymienia kraje wchodzące w skład Grupy Wyszehradzkiej</p>	<p>– stosuje pojęcia: Trójkąt Weimarski, euro</p> <p>– omawia działalność postaci: Leszka Millera</p> <p>– wyjaśnia wydarzenie związane z datą: 12 marca 1999 r. – wstąpienie Polski do NATO</p> <p>– prezentuje najważniejsze etapy przyjmowania Polski do UE</p> <p>– wymienia kraje wchodzące w skład Trójkąta Weimarskiego</p>	<p>– stosuje pojęcia: traktat akcesyjny, program dopłat bezpośrednich</p> <p>– wyjaśnia wydarzenie związane z datą: 17 września 1993 r. – opuszczenie Polski przez ostatnie oddziały wojsk rosyjskich</p> <p>– opisuje okoliczności wycofania wojsk sowieckich z Polski</p> <p>– prezentuje najważniejsze etapy przyjmowania Polski do UE</p>	<p>– stosuje pojęcie: referendum akcesyjne</p> <p>– omawia znaczenie funkcjonowania Polski w ramach Unii Europejskiej</p> <p>– omawia działalność postaci: Bronisława Geremka</p> <p>– wyjaśnia wydarzenia związane z datami: 1994 r. – polska misja zbrojna na Haiti,</p>	<p>– omawia znaczenie funkcjonowania Polski w ramach Unii Europejskiej</p> <p>– omawia działalność postaci: Bronisława Geremka</p> <p>– wyjaśnia wydarzenia związane z datami: 1994 r. – złożenie wniosku o członkostwo Polski w UE, 7–8 czerwca 2003 r. – referendum akcesyjne w Polsce</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Skutki członkostwa Polski w UE – ogólna ocena 				<p>21 grudnia 2007 r. – wejście Polski do strefy Schengen – charakteryzuje pozytywne i negatywne skutki integracji Polski z UE – przedstawia proces rozpadu instytucji dawnego bloku wschodniego w Europie Środkowo-Wschodniej</p>	<p>– omawia proces przyjmowania Polski do struktur NATO oraz rolę w strukturach tej organizacji</p>
--	---	--	--	--	--	---